

Literatūra • menas • mokslas

DRAUGAS — šeštadienis priedas

2001 m. kovo 17 d.

Nr. 54 (11)

Saturday supplement March 17, 2001

No. 54 (11)

Valstybinio kultūros ir meno premijų laureatai su prez. Valdu Adamku. Iš kairės: T. Venclova, R. Granauskas, E. A. Cukermanas, D. Kasciūnaitė, A. Jacovskis, I. Milkevičiūtė, prez. V. Adamkus, N. Miliauskaitė, S. Geda (Kultūros ir meno premijų komiteto pirm.), V. Bagdonas.

Algimanto Žiūno nuotrauka.

Kultūros ir meno premijų laureatai

Kaip ir kasmet, taip ir šiemet, Vasario 16-sios išvakarėse prezidentas Valdas Adamkus prezidentūros Baltojoje salėje reikšmingiausius kūrinius sukūrusiems literatūros, muzikos, teatro, dailės žmonėms iškilmingai įteikė valstybines Kultūros ir meno premijas (po 42,500 litų) bei laureatų diplomus.

Pradėdamas iškilmės, kultūros ir meno premijų komiteto pirmininkas poetas Sigitas Geda pasakė:

— Kaip ir kasmet susirinkome pagerbti kultūros ir meno premijų laureatus. Šiemet jų yra devyni. Pirmiausia turime pasakyti, kad jų dalis ir jų vieta išskirtinė. Premijos jiems suteiktos už darbą, už kūrybą paskutiniųjų šimtmečio metų savotoje, pagal galiojančius nuostatus už paskutiniųjų penkerių metų kūrybą. Garbinga įvertinimą jie gauna jau kito, t.y. XXI amžiaus pradžioje. Tas išskirtinumas gal ir nėra kokia nors ypatinga žymė, ženklas yra jie patys, po ilgų svarstymų, debatų, kalbų ir „apkalbų“, po slapto balsavimo surinkę daugiausia balsų demokratiškose varžybose. Ta proga ir sveikiname, pagerbiame tris dailininkus: Eugenijų Antaną Cukermaną, Dalią Kasciūnaitę ir Adomą Jacovskį, tris rašytojus: Romualdą Granauską, Tomą Venclovą ir Nijolę Miliauskaitę, operos solistę Ireną Milkevičiūtę, aktorių Vladą Bagdoną.

Mūsų teatras, muzika, literatūra, dailė, poezija, scenografija, muzikos platinimo, atlikimo, dirigavimo menas... Sunku išvardinti, dar sunkiau ką nors ypatingai išskirti iš daugelio šitų „sielos įkvėptųjų ir dvasios pakylėtųjų“ sričių. Visos jos reikalingos taip, kaip oras ir vanduo, duona ir druska, visos jos yra sudėtinės tos visumos, kurią mes vadiname savo gyvenimu, savo šalimi.

Kad ir kas ką bekalbėtų, laisvės sąlygomis lietuviškas žodis, spalva, linija, balsas ir piešinys, lietuviškos sielos judesiai tapo priklausomi tik nuo mūsų pačių, nuo paties giliausiojo mūsų diktato... Jaučiu, kad šitos formulės irgi traukia į stereotipą, todėl lei-

siu sau prisiminti mūsų senolį Karaliaučiaus, lietuviams artimą I. Kantą, galgi jam malonu, kad dabar mūsų meno žmonėms labai daug reiškia perfrazuota jo formulė apie žvaigždės, šviečiančias viršum mūsų galvų ir moralinį išsipareigojimą, bilsnojančią mūsų širdyse. Šių klasikinių koordinatų erdvėje ganėtinais sėkmingai juda naujesieji lietuviškieji menai.

Sveikindamas laureatus, V. Adamkus, be kita ko, pasakė: — Esate asmenybės, šandien tęsiančios didžiųjų Lietuvos moterų ir vyrų darbą, suteikiančios mūsų kasdieniniams darbams amžinybės matmenį. Suteikiančios viltį būsimoms kartoms atpažinti amžių sankirtos Lietuvą kaip savitą, imlią naujovę ir kartu tvirtai tęsiančią tradicijas valstybėje.

Prezidentas įteikė premijas ir diplomus laureatams.

Užsienio lietuviams, be abejo, įdomu sužinoti, kas tie aukšto valstybės įvertinimo susilaukę menininkai, kas būdinga jų kūrybai, ką jie patys kalba apie save, apie mūsų kultūros ir meno aktualijas.

Tarp jausmo ir proto

Menotyrininko V. Liutkaus nuomone, dailininkas E. A. Cukermanas atstovauja ne-gausiai, kaip tik pasibaigusio amžiaus aštuntojo — devintojo dešimtmečio Lietuvos abstrakcionistų grupei. Jis sugėba kalbėti apie dabartį minimaliomis priemonėmis, jomis atskleisti etninei tradici-

jai ir kultūrai būdingą pasaulio jauseną. Tai ypač atspindi premiją nulemusiuose jo darbuose „Arsenalas“, „Riva“, „Magma“, „Juoda-zalia“, „Indian summer“, „Zonos XXI“, „Zonos XXII“, „Kolona“, „Klodai“.

V. Liutkus pažymėjo, kad E. A. Cukermanas, sovietiniais laikais baigęs architektūros studijas, nebuvo priimtas kaip visavertis kūrėjas į tapybos atstovų gretas, nes nesilaikė sovietinio meno postulatų, jo kūrinių nepirko muziejai, ne spausdino meno leidiniai. Nors jau tada jis išsiskyrė, kaip gabus, savitas dailininkas, bet jo personalinės parodos glaudėsi provincijos — Birštono kultūros namų, kitose nežymiose salėse. Abstrakcija, kurios nuosekliai laikėsi ir tebesilaiko E. A. Cukermanas, tuo metu dar tebebuvo mūsų tapybos lauko pakraščiuose.

Jo kūryba kartu su K. Zimblytės, V. Antanavičiaus, L. Katino darbais turėjo dešimtmečius atstovavo radikaliajam Lietuvos tapybos sparnui, buvo, nors ir nedidelė, bet meninio užtaiso, rimta opozicija oficialumui, panegirikai, meninė raiška kausčiusioms normoms.

Menotyrininko V. Liutkaus nuomone, E. A. Cukermanas apmąsto, kontempliuoja paveikslą kaip savarankiškai atsirandantį struktūrą, jis emociją parodo ne iliuzoriškai apčiuopiamą, o kaip askezę, nenorą atvirai išsipašakoti. Dailininkas siekia apvalyti vaizdą taip, kad jis šnekėtų pats savo sandara, būtų tarp jausmo ir proto. Kazin ar rastume šiandien antrą tokį mūsų tapytoją, kuris taip būtų atsidaavęs ir įtikėjęs pačių tapybinių priemonių galia? — klausia V. Liutkus. Brūžintas paviršius, dazo styselėjimas, zigzagais išvestos linijos, sušiaustos faktūros — visa tai paveiklo radimosi materija, akivaizdžiai, vizualiai tvarkinga, subtili, meistriškai suderinta E. A. Cukermano.

Nors paveikluose nerandi motyvų, bet žvelgdamas į juos nesijauti esąs už dabarties, už gyvenimo ribų. Juose gali pajusti, kad gamta, aplinka yra jo kūrybos terpė. V. Liutkaus

nuomone, E. A. Cukermanas nėra agrarinis, kaimo gamtos dailininkas; jis — miesto, jo mūrų, šaligatvių, sienų faktūrų spalvų atkūrėjas.

Iš prezidento priėmęs laureato regalias, A. E. Cukermanas tarė tokį žodį:

— Menininkui pamatinė paskata kurti yra patsai gebėjimas kurti. Įprasminimas, įvaldytas, virtęs vidiniu imperatyvu. Kūrimas nėra vienos krypties veiksmas, atseit, tik nuo autoriaus — į kūrinių. Yra ir grįžtamasis ryšys — kai dirbi, paveikslai nuolat tave stebi ir vertina, kitaip tariant, pasako tau, ko esi vertas, kaip menininkas. Kūryboje egzistuoja ir trečias dėmuo — adresatas. Tad kūrinių savo ruožtu bus vertinami meno mylėtojų, kolekcionierių, kritikos. Kiek tai rūpi autoriui, pareina nuo to, ko jis siekia ar ieško mene. Bet kuriuo atveju, pripažinimo siekis nėra savybingas kūrybinės veiklos bruožas, greičiau šalutinis, latentinis motyvas. Yra galimos dvi priešingos nuostatos. Perteik-siu savais žodžiais, ką šia tema yra kalbėję Paul Cezanne ir George Braque.

Cezanne: „Jei žinočiau, kad niekad nepateksiu į Luvrą, nustočiau tapyti“. Braque: „Net ir būdamas tikras, kad mano paveikslai bus sunaikinti, vis tiek tapyčiau“.

Man artimesnė yra antroji nuostata, dėl savo įsitikinimų ir asmeninės patirties. Tad, jei sulaukiama pripažinimo, primkime tai ne kaip dėsningumą, veikiau kaip Fortūnos palytėjimą. Pabaigai — grynai asmeninė refleksija: ką bereikėtų garbingas Nacionalinės premijos laureato vardas, vis tiek turi grįžti į studiją ir tęsti savo darbą, lyg nieko nebūtų įvykę...

Vladas Bagdonas — Rytų Europos teatro simbolis

Aktoriui Vladui Bagdonui kultūros ir meno premija paskirta už vaidmenis spektakliuose: W. Shakespeare „Meilė ir mirtis Veronoje“, „Hamletas“, „Otelas“, M. Koleno „Anna Weis“, J. Kanderio „Graikas Zorba“.

Vladas Bagdonas.

— Praėjusią vasarą Venecijos bialalėje buvo rodomas naujausias režisieriaus Eimūno Nekrošiaus spektaklis „Otelas“. Kataloge apie Vladą Bagdoną buvo parašytas toks sakiny: „Otelą vaidina aktorius Vladas Bagdonas, kuris yra Rytų Europos teatro simbolis“. Iš tiesų, šis mūsų aktorius jau seniai simbolizuoja aukštos kokybės aktorystę, — premijų komitetui rašė teatro žinovė R. Marcinkevičiūtė.

Jos nuomone, prieš metus atšventęs penkiasdešimtmetį,

V. Bagdonas įgijo dar vieną simbolio reikšmę: jis yra jungiamoji grandis tarp vyresniosios ir jaunosios mūsų aktorių kartos. Jis gerai valdo tradicinius šios profesijos įgūdžius, tarp jų — scenos kalbos kultūrą, dikciją, vaidinamo personažo psichologinį portretą. Antra vertus, šis aktorius rodo puikų gebėjimą jungti fizinį veiksmą, kūno gesto kalbą ir žodžio interpretaciją. B. Marcinkevičiūtė pabrėžia esminį, iš kitų išsiskiriantį V. Bagdono aktorystės efektą: tai drąsus naujoviškumo ir akademines aktorinės kultūros derinys. Kiekvieną naują vaidmenį jis ne tik atskleidžia netikėtą savo įgūdžių įvairovę, bet ir pasakoja unikalią vaidinamo personažo istoriją. B. Marcinkevičiūtės nuomone, nors naujausias Bagdono vaidmuo — Otelas — vienas sunkiausių pasauliniame repertuare, bet jo atlikimas Otelas — tai ypač reta meistriškumo, aktorinės technikos ir to, ką vadiname aukštąja sielos tragedija jungtis.

Talento ir patirties triumfas

Kultūros ir meno premija už pastarųjų penkerių metų koncertines programas paskirta Lietuvos simfoninio orkestro meno vadovui ir vyr. dirigentui Juozui Domarkui. Dėl ligos jis negalėjo dalyvauti įteikimo iškilmėse.

Juozas Domarkas.

J. Domarko meistriškumą tenusako muzikologės A. Nekrošienės žodžiai, pareikšti premijų skyrimo komitetui. Pasak A. Nekrošienės, J. Domarką pamatuotai galima vadinti Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro kūrėju. Dar karjeros pradžioje gimusi jo nedrąsi svajonė išugdyti Lietuvoje aukščiausios klasės simfoninį orkestrą, šiandien išsipildė. J. Domarko vadovaujamas šis orkestras išugdė puikią garso kokybę ir savitą interpretacinį braižą, tapo ryškiu mūsų krašto muzikinės kultūros populiarintoju. Jau 35 metus vadovaudamas simfoniniam orkestrui, J. Domarkas gali pasidžiaugti išugdęs ne tik naują savo orkestro muzikantų, bet ir naują klausytojų kartą. Juk tie, kurie vaikystėje klausėsi vaikams skirtus kūrinius — C. Sain — Saeno „Žverių karnavalą“ ar S. Prokofjevo „Petį ir vilką“, o vėliau — monumentalius G. Verdi, W. A. Mozarto, J. Brahmsio „Requiem“, J. Stravinskio baletų, G. Mahlerio simfonijas, kitų sudėtingiausių ir gražiausių muzikos kūrinių interpretacijas, šiandien į J. Domarko diriguojamus koncertus jau atsiveda ir

savo vaikus.

Prisimindama prieš kelis metus atliktą M. Ravelio baleto „Dafnis ir Chloja“ siuitą, A. Nekrošienė rašė: „Virtuozų muzikų orkestras, virtuozo diriguojamas griežė spalvų ir minties meistro muziką. Kompozitoriaus valia, kulminacijoje nuostabių, netikėtų tembru orkestro instrumentus praturtino choras. Šis vakaras — tarsi visa Juozo Domarko biografija — talento ir patirties triumfas.“

Teatras — tarsi magija

Dailininkui Adomui Jacovskui valstybės premija įteikta už scenografiją spektakliams: M. Lermonto „Maskaradas“, D. Verdi „Aida“, Sofoklio „Edipas karalius“, J. Stravinskio „Šventasis pavasaris“.

Adomas Jacovskis.

J. Jacovskis praturtino literatūrinius ir režisūrinius metaforomis persmelktą šių ir kitų spektaklių kūną išradiniais, taikliais ir talpiomis vaizdinėmis asociacijomis. Savo scenovaizdžiais dailininkas paruošia paprastumu sudėtingą spektaklio ir žiūrovo bendravimo kelią, kuriuo netrukdomai gali sruventi režisieriaus fantazija ir aktorius improvizacija, — apie minėtą ir kitų spektaklių scenografiją, atsiliepa teatro kritikas H. Šabaševičius. Jo nuomone, A. Jacovskio kūryba niekada nėra diktatoriška — scenovaizdžiai pažadina kūrybingiausias spektaklyje dalyvaujančių asmenybių jėgas, provokuoja netikėtiems atradimams ir kurią spektakliui būtiną atmosferą. Be kita ko, A. Jacovskis atskleidė šiuolaikinio teatro sceniškumo ir gyvybės paslaptį, kurios pagrindiniai elementai — nuolatinė kaita, judėjimas ir virsmas — ryškina visiškai imanomis priemonėmis. Kartu A. Jacovskio scenovaizdžiai niekad neturi

agresyvaus dinamizmo — vėliau juos apsprendžia filosofinė laiko kategorija.

Spektaklių įvaizdį A. Jacovskis kuria idėjų koncentravimo principu, sutelkiant pagrindinį vaizdinį į prasminį krūvį viename objekte — „Nusišypsok mums, Viešpatie“ — kelionės vežimo, „Maskarade“ — sniego kamuolyje, „Edipe karaliuje“ — nugriuvusia-me bokšte.

Pirmapradžio mąstymo gelmenys

Prieš kelis metus A. Vaičiūlaio premiją pelnęs rašytojas Romualdas Granauskas valstybės premiją gavo už naujus prozos kūrinius „Gyvuolių dainavimas“, „Raudonas ant balto“, novelių rinkinį „Raudoni miškai“. Neveltui literatūros tyrinėtoja dr. J. Sprindytė išvardijusi, kokių mūsų klasikų prozos pasakojimo tradicijas tęsia R. Granauskas, greta M. Katiliškio, V. Krėvės, Vaižganto, paminėjo ir A. Vaičiūlaio.

Pasak J. Sprindytės, Granausko kuriamas pasaulis užtvirtina, koduoja mitinį matmenį, amžinatvės dimensiją, priartėdamas prie žmogiškosios prigimties pamatų, prie psichikos gelmių, individualios ir kolektyvinės pasąmonės. Tvarumo sąvoka galima pritaikyti ir laureato kūrinių žodiniame audiniui — per 30 metų parašyti jo kūrinių atsiduria šalia vienas kito, atsišpyrę laiko kitėjimui, ir, nežinodamas R. Granausko biografijos, neatspėsi, kuris apsakymas iš 1969 m. parašyto rinkinio „Medžių viršūnės“, kuris iš „Duonos valgytojų“ (1975 m.) „Gyvuolių dainavimas“ (1998) ar iš „Raudonas ant balto“ (2000 m.).

R. Granauskui, kaip ne vienam kitam dabarties lietuvių prozininkui, pavaldus pirmapradžio mąstymo gelmenys, atspindintys visuomenės patirtį, esančią už atskiro individo būties ribų. Tai kūrybiniausiai išnaudojantis pirmapradžių mitologinių vaizdinių atmintį lietuvių prozininkas, teigia J. Sprindytė. Todėl Granausko pasakojimas ypač objektyvuotas, jame nėra perdėto individualaus susireikšminimo, egocentriškos savi-raiškos.

Savo trumpame žodyje R. Granauskas prisiminė Vasario 16-ąją gimusią savo mamą — nuosirdžią, smalsią, kaip ir visos moterys.

Nukelta į 2 psl.

Prez. Valdas Adamkus (dešinėje) įteikia 2000 metų Valstybinę kultūros ir meno premiją rašyto Romualdui Granauskui. Gedimino Žilinsko (Elta) nuotr.

Eugenijus A. Cukermanas.

Premijų laureatai

Atkelta iš 1 psl.

Dalios Kasčiūnaitės spalvos

Užsienio lietuviams turbūt girdėta viena žymiausių Lietuvos abstrakčiosios dailės kūrėjų Dalia Kasčiūnaitė. Jos paveikslai buvo eksponuoti Vašingtono Moterų meno muziejuje, Baltijos šalių pristatyme JAV, Europarlamente Briuselyje. Valstybės premija jai paskirta už kelis tapybos kūrinių ciklus.

Dalia Kasčiūnaitė.

Menotyrininkės J. Kuizienės nuomone, pastaraisiais metais D. Kasčiūnaitė būdingas žaismingas ir spalvingas kompozicijas, ji pradėjo keisti monumentaliojus, neretai minimalistinėmis drobėmis, paremtomis monochromiškų formų estetika. Jose atsiskleidė nauja menininkė, gebanti valdyti atvirą spalvą ir tuo pačiu metu išsiklausti į pustonių ir šešėlių judėjimą. Ryškios, tuometinei lietuvių tapybai nebūdingos spalvos dera, priešinajasi, persmelkia viena kita, įelektrina drobę, maksimaliai atskleidžia jausminę ir jutiminę vienos spalvos esmę (substanciją).

Greta tapybos D. Kasčiūnaitė taip pat kuria eilėrašius. Todėl drobėse prigulde, įsirėžę ar nutekėję jos posmai neretai virsta piktogramomis, įgyja kūną ir svorį, sąveikaujantį su paveikslu spalva, o kartais tarsi įsiveržia į kitą erdvę, spalvą paliekant tolumoje.

— Buvau laiminga, išgirdusi žinią apie premiją, aukštą mano darbų įvertinimą. Na, o vėliau atėjo šalti tuštumai, kaip visad, kai įveiki avariją, — priėmusi apdovanojimą sakė D. Kasčiūnaitė ir tęsė:

— Norėčiau, kad Lietuvoje būtų suformuota nuosekli kultūros politika, kad menininkų rūpinimas nebūtų vien epizodinis ir parodomasis, kad sukurta sistema leistų gerai jaustis tiek klasikines dailės, tiek avangardo menininkams, kad būtų išsaugotas kartų perimamumas.

Poetė, stovinti visu ūgiu

Taip literatūrologė prof. V. Daujotytė pavadino Nijolę Miliauskaitę, gavusią aukščiausią valstybės premiją už poezijos rinkinį *Sielos labirintai*.

Ši metafora — poetė visu ūgiu — yra tikra, bet neatitinkanti S. Miliauskaitės jausenos, teigia V. Daujotytė. Pasirodė, — jai reikia pasisukti. Pasisukti, vadinasi surasti tas kultūros formas, su kuriomis galima kalbėtis, suėti į dialogo padėtį (situaciją). Mitai tuo ir amžini, kad yra nepertraukiamai dialogiški. Persefone (senovės graikų derlingumo deivė), Demetros dukter, motinos meilės mitinė išban-

Nijolė Miliauskaitė.

dytoja, moterų valdovė poezinio karalystėje, duoda struktūros atramą N. Miliauskaitės ciklui „Eilėraščių Persefonės palydai“, — sakė prof. V. Daujotytė.

Iš prezidento priėmusi laureatės apdovanojimą, M. Miliauskaitė pasakė tą vakarą trumpiausią kalbą: „Labai ačiū!“

Solistės tarptautinis pripažinimas

Už pagrindinius operų vaidmenis, oratoriją, kantatų solines partijas bei Lietuvos vokalio meno pristatymą, garsinimą didžiosiose pasaulio scenose, tarp jų ir Čikagoje, aukščiausią kultūros ir meno premiją gavo operos solistė Irena Milkevičiūtė.

Irena Milkevičiūtė.

Teatrologo E. Gedgaudo nuomone, žvelgdami į J. Milkevičiūtės ligšiolines kūrybos visumą, vis labiau įsitikiname, kad tai ne tik visavertė, bet ir unikali operos dainininkė. Jos menui būdinga puikiai įvaldyta ekspresija, kuriai šalia galingų proveržių nesvetimos ir pastelinės spalvos bei jautriausi atspalviai, paliekantys nepamirštamą įspūdį. Dainininkė savo interpretacijose visur geba vienyti vokalinį ir muzikinį savybių privalumus su retai aptinkama dramatiška pasija ir puikiu operinio stiliaus pojūčiu.

Kalbėdamas apie šios solistės balsą, E. Gedgaudas pabrėžia išskirtinį jo skambesio taurumą, o taip pat unikalią santūrumo bei išraiškingumo jungtį lyrinuose bel canto epizoduose.

J. Milkevičiūtės repertuare — 26 pagrindiniai operų vaidmenys ir 11 soprano partijų simfoninio-oratorinio žanro kūriniuose.

Savo žodyje J. Milkevičiūtė pasakė, kad jai didžiausia dovana — susilaukti įvertinimo ne tiek iš užsienio, kiek iš savo tėvynės žmonių.

Atvirumas pasauliui

Aukščiausią Lietuvos kultūros ir meno premiją JAV gyvenantis ir dirbantis rašytojas Tomas Venclova pelnė už eilėraščių rinkinį *Reginys iš alejos*, poezijos *Rinktinę*, per-

nai išleistą pokalbių knygą *Manau, kad...*, o taip pat už užsienyje anglų, švedų, vokiečių, lenkų, rusų, kitomis kalbomis išleistas poezijos, straipsnių bei studijų knygas.

Platesniu kultūrinio bei sociologinio požiūriu apžvelgdamas T. Venclovos kūrybą, lingvistas *Kultūros barų* žurnalas vyr. redaktorius Bronys Suvukynas, pacitavo Nobelio premijos laureato, T. Venclovos bičiulio dar iš disidentinės veiklos laikų, J. Brodskio žodžius: „Tomas Venclova priklauso tam poetų tipui, kurie siekia paveikti savo auditoriją [...] Poetas, siekiantis savo pasisakymus paversti auditorijos realybe, turi suteikti jiems lingvistinės būtinybės, kalbos dėsno formą [...] Be atsakomybės visuomenei, priemonių pasirinkimą poetui diktuoja ir atsakomybės kalbai jausmas [...] Ji pasireiškia kaip bet kokio sąmoningo rašytojo nuojauta, jog jis turi rašyti taip, kad būtų supras-tas savo pirmtakų, iš kurių mokėsi poetinės kalbos. Kaip Milozas suvokia turis rašyti taip, kad būtų supras-tas Slowackio ar Norwido, taip ir Venclova mano, kad jo rašiniai turi būti suprantami Done-laiciui ar, tarkime, Mandelštamui“. Taigi, Venclovos poezija, B. Suvukyno nuomone, anaipol ne hermetiška, save pačią įsižiūrinti, kontem-pliuojanti lyrika, o socialiai kaip prasmingas ir veiksmingas kultūros darinys.

B. Suvukynas atkreipia dėmesį ir į kitą T. Venclovos poezijos bruožą — jį yra be filosofavimo. Jo eilėraščiuose žmogus ir gamta labai panašūs ir išreiškia kokiąsiam tamsią metafiziką. Ir tai ne panteizmas, o greičiau egzistencializmo atmaina. Tai nauja negausioje filosofinėje mūsų poezijoje (J. Baltrušaitis, Putinas, V. Maternis).

Kalbėdamas apie T. Venclovos eilėdarą, B. Suvukynas pažymėjo, kad jo kalba — gryniausią bendrinę lietuvių kalbą be jokių tarminių priemaišų — ir yra labai laisva semantiniame lygmeny.

Dar vieną bruožą, išskiriantį T. Venclovos kūrybą iš lietuvių poezijos, pažymėjo B. Suvukynas — tai poetinis regėjimas, išsakomas itin individualiomis ir savitomis, bet anaipol ne perdem subjektyvomis ir todėl paveikiomis metaforomis ir asociacijomis („Praeivis arba angelas sniege / Paliko lengvą užpustytą brydę“).

Tomas Venclova.

T. Venclovai būdingi eseistinės bruožai atspindėjo ir jo kalboje, pasakyoje, priėmus apdovanojimą:

— Premijos gavimas ir priėmimas nėra pati smagiausia gyvenimo akimirka, kadangi skatina vieną iš biau-resniųjų ir komiškių žmogaus bruožų — tuštybę. Visada ver-ta prisiminti, kiek menininkų ir mokslininkų, nusipelnusių labiau už tave, jokios premijos niekada negavo. Galia pasi-

teisinti nebent tuo, kad dirbau apie šį garbingą įvertinimą negalvodamas ir jo nesitikėdamas. Bet turbūt kiekvienas, sulaukęs mano metų simasto apie kitokį įvertinimą — pats save paklausia, ar išliks kitų sąmonėje ir atmintyje. Mirus rašančiam žmogui išlieka ženklai popieriuje. Kai kada, nors toli gražu nevisada, jie leidžia kitiems pratęsti mūsų gyvenimą lygiai toki, koks jis buvo iš tikrųjų — patirti ir suvokti pasaulį taip, kaip mes jį suvokėme ir patyrėme. Ką tik pasibaigęs šimtmetis parodė, kad viską šioje žemėje galima sugriauti arba sutęsti. Bene vienintelis daiktas, kuris tam atsispiria — irgi nevisada, bet vis dėlto gana dažnai — yra tie ženklai popieriuje. Atvykau į Lietuvą liudną akimirką: prieš keletą dienų mirė Judita Vaičiūnaitė, viena žymiausių asmenybių lietuvių poezijos istorijoje ir mano ilgametė draugė. Ji kaip tik buvo viena iš tų, kurie atsispyrė šimtmečiui ir perteikė save ateities kartoms.

Kad tai atsitiktų, dera įvydyti keletą sąlygų. Kai kurių įvykdytas priklauso ne nuo mūsų. Iš to, kas nuo mūsų priklauso, bene svarbiausias daiktas yra reiklumas sau, nepasidavimas laiko, mados ir lengvo rašymo pagundoms. Reikia nemažų pastangų, kad išgyventum savo, o ne kieno kito gyvenimą — tiek kasdieninį, tiek ir poetinį; kad niekas tavęs nepriverstų elgtis ir kalbėti kitaip, negu tau atrodo teisinga. Nemanau, kad man tai visada pavykdavo, bet siečiau tos nepriklausomybės. Rašytojas neturi ieškoti gincų, nes jie paprastai trukdo dirbti jo svarbiausiąjį darbą. Bet jis ne savo paties valia įsivelia į gincus — ne tik su vienokiais ar kitokiais režimais, kurie gali nebent nužudyti, bet ir su klastingais priešais, vadinamąjį visuomenės nuomone. Už tai mokama grynais, ir labai brangiai. Aš moku, be ko kito, ir tuo, kad esu plačiau skaitomas ir turbūt labiau mėgiamas už Lietuvos ribų, negu tėvynėje. Bet neveltui sakoma: jeigu žmogus ilgai ir atkakliai neprisitaiko prie tikrovės, tai pagaliau tikrovė prie jo prisitaiko.

Vis dėlto šie gincai nėra svarbiausias poeto uždavinys. Gal vienintelė poeto pareiga yra plėtoti savosios genties kalbą, treniruoti ją bet kokiame ateities iššūkiui, vis vien ar tai būtų apokaliptiškos nelaimės, ar tiesiog naujos technologijos ir nauji pasaulevaizdžiai. Tiksliau, plėtojasi pati kalba, bet tam ji panaudoja mus. Net nebūtinai poetus — poetai tiesiog skiria tam daugiau jėgų ir laiko. Čia slypi kelias pavojus. Ta poezija, kuri imituoja chaotišką, yrančią kalbą, neatlieka savo užduoties. Ta poezija, kuri kelia ir paviršių ne sąmonę, o sąmonę, irgi neatlieka savo užduoties — povandeninė ledkalnio dalis, be abejo, svarbi, bet jeigu ji išplaukia virš vandens, jokio ledkalnio nebelieka. Nereikia primygtinai siekti tautiško turinio, sintaksės ar žodyne, nors tai ir nevisada kenkia. Nereikia bijoti svetimo poveikio — jei kalba ir kultūra neįstengia svetimų impulsų pervirškinti ir panaudoti, ji nedaug tverta. O aš esu tikras: lietuvių kalba ir kultūra pakankamai vertingos, kad pergyventų naująjį šimtmetį, gal netgi naująjį tūkstantmetį.

Algimantas A. Naujokaitis

Lietuvaitė, ieškanti šaknų Graikijoje

„Vilniaus centre vaikinių akys sustodavo ties gražia kaip graikų dievaitė mergina, kuri dingdavo konservatorijos tarpduryje. Jos graikiška Melitos Diamandidi pavarde dar labiau skatindavo susidomėjimą. O pati Melita, skambiai juokdamasi, sakė: „Esu tikra lietuvaite, norėčiau save taip vadinti. Esu kauniečių. O tėvelio atvykimas į Kauną buvo labai egzotiškas: jo sesuo ištekėjo už „Paramos“ bendrovės direktoriaus Mečislavo Vaitkevičiaus, labai garbingo žmogaus Kaune, o paskui seserį atvažiavo ir mano tėvelis su mano senele. Kaune jis sutiko būsimą žmoną, mano mamą, Mokytojų seminarijos dėstytoją. Graikiškos šakys ypač žavi mano dukrą Eugeniją, kuriai dabar 25-eri. Ji užsibrėžė surasti savo gimnaisius Graikijoje. Eugenija taip pat pianistė, 2000 m. sekmingai baigusi Lietuvos muzikos akademiją menų magistro laipsniu, jau treči metai studijuja Šveicarijoje, Ciuricho muzikos akademijoje. Šį pavasarį laikys baigiamuosius egzaminus“, — pasakoja M. Diamandidi Kuprienė.

„Is vaikystės prisimenu labai įdomių dalykų, kuriuos man pasakodavo tėvelis. Tai buvo kaip sapnas, pati gražiausia pasaka prieš miegą: nuostabi, turistų mėgiama Santorini sala, kur buvo tėvelio gimines plantacijos... Dukra pernai iš Šveicarijos parvežė man dovanų — didžiulį, per visą sieną, spalvingą plakatą — Santorini salą Egejo jūroje.

„Kai vaikystės metais tėvelis pasakodavo apie Graikiją, mama tildydavo: ša, tyliu. Man būdavo taip įdomu ir keista, kad negalima apie tai kalbėti. Vėliau sužinojau, kad mano tėvelis turėjo Graikijos pilietybę, dėl to netarnavo sovietų kariuomenėje. Greičiai treptis. Todėl 1952 m., dar Stalino laikais, šeimos saugumo vardan, teko atsisakyti Graikijos pilietybės. Aš neturiu nei brolio, nei sesers, todėl manau, kad mano pareiga pasilikti tėvo pavardę. Koncertuodama prisistatau Diamandidi.

„Tėvelis mirė staiga, ruošdamasis į darbą, kai mūsų dukrelei tebuvo vos trys savaitės. Mergaitė dar neturėjo vardo. Po senelio mirties jo garbei davėme dukrai Eugenijos vardą. Tėvelis buvo Kauno politechnikos instituto ilgametis buhalteris. Dar ir šiandien įvairiose pasaulio vietose su-

tinku jį pažinusių žmonių, kurie jį su malonumu prisimena iki šiol: buvo elegantiškas, korektiškas, tikras džentelmenas. Jis mus su mama labai mylėjo. Ne tik man tėvų pora buvo pavyzdys: jie į darbą išėdavo laikydamiesi už rankų, taip ir grįždavo. Neįsivaizdavau, kad šeimoje gali būti kitaip. Jie išgyveno 25-erius metus kartu. Beje, jų pirmas pasimatymas susijęs su muzika: jis įvyko Kauno muzikiniame teatre. Dar po keleto kartu aplankyto spektaklių jie susituokė. Tie 25-eri metai man buvo kaip viena diena“, — sakė mano mama vedybų jubiliejaus dieną.

Diamandidi namuose buvo fortepionas. Išlikusi nuotai-kinga istorija, kaip senelei nepasisekė muzikante padaryti pirmosios savo anūkės — Melitos pusseserės. Melitos mamos sesuo, Lietuvos šaulio Zigmo Kleizos žmona, kaip ir tėvo sesuo, 1941 m. birželį su mažamečiais vaikais buvo išstremtos į Sibirą, o jų vyrai įkalinti sovietų lageriuose. Mamos sesers dukrelę kažkas slapta parvežė į Lietuvą. Senelė pasamdė anūkei muzikos mokytoją, kuris greitai ėmė skystis, kad mergaitė neateina į pamokas. Kartą senelė, ją išlydėjusi į pamokas, nutarė paskirti, kur jos atžala eina. Rado zanavykų turguje: aklas muzikantas grojo smuikeliu, o mergaitė ėjo aplink susirinkusių žmonių ratelį ir rinko pinigų... Nepasisekus su pirmąja, prie instrumento buvo pasodinta antroji, jaunesnioji, anukė Melita. Jos mama, pastebėjusi dukters muzikinius gabumus ir norėdama pasitikrinti, nuvedė dukrą pas tada garsią pianistę Kaune Mariją Alslebenaitę, kuri pasakiusi:

„Šita mergaitė iš muzikos valgs duoną“. Tokia buvo pradžia: Kauno meno mokykla, paskui Vilniaus konservatorija pas prof. Jurgį Karnavicių, kurį pianistė prisimena su didžiule pagarba, kaip didesnę erudicijos, plačių pažiūrų pedagogą. „Tos pamokos buvo kaip šventė, sakė M. Diamandidi, — jis mokoje uždegti jauną žmogų muzikai, menui, darbui. Išėjęs iš pamokos, tuoj vėl norėdavai kipti į darbą“.

Buvusi talentinga studentė paliekama dirbti konservatorijoje. Iki šiol ji liko ištikima šiai mokslo šventovei, kuri nepriklausomos Lietuvos metais buvo pavadinta akademija. Šiuo metu M. Diamandidi — Lietuvos muzikos akademijos

docentė — kūrybingai dėsto fortepiono ir koncertmeisterio specialybes. Jos klasę baigė įvairių specialybių studentai: pianistai, chorvedžiai, muzikologai, instrumentalistai, dainininkai, sėkmingai dirbančių įvairiuose kultūros baruose.

Muzikos pasaulis M. Diamandidi padovanojo ir gyvenimo draugą — žymųjį Lietuvos bosą Vincentą Kuprį, su kuriuo labai daug koncertuota ir Lietuvoje, ir už jos ribų. „Idomiausia, kad anais laikais tekdavo koncertuoti tose Sibiro vietose, kur Vincantas buvo išstremtas. Jis iš Lietuvos buvo išvežtas 4-erių metų. Sverdlovskė baigė muzikos akademiją, ten praleido ir gražiausius — pirmuosius devynerius — savo muzikinės karjeros metus. Po 25-erių metų, praleistų Sibire, jis tuometinio operos teatro direktoriaus V. Laurušo buvo pakviestas dainuoti Vilniaus operoje. Simboliška, kad su Vincentu į Vilnių atvažiavome tais pat 1968 m., po metų susipažinome, 1972 m. vedėme“.

— Ar, dvieji menininkams gyvenant kartu, nekenkia buitį, kasdienybę, — klausiu Melitą.

— Yra ir gerų, ir blogų pusių. Bendra kalba, bendri interesai, bendri pažistami, galima kalbėtis, tartis: tai gerai. Patogu, kai nereikia eiti iš namų repetuoti. Bet tuo pačiu yra ir neigiamų pusių. Kai repetuojai su svetimu žmogumi, žinai, kad jis laikysis tam tikros subordinacijos — ką galima sakyti ir ko negalima. O su vyru kitaip: susipykstam, uždaram instrumentą, išsiskiriam... Tai, žinoma, neilgam — susitaikom. Ieškom ir randam optimalų kūrinio perteikimo variantą.

Dainininkas V. Kuprys ir pianistė M. Diamandidi daug koncertuoja, kasmet parengia po naują programą. Jiems patinka koncertinė sritis. „Vincantas dalykas — atlikti solinę operos partiją, kitas — rengti solinį koncertą; kiekvieną kartą reikia parengti naują programą, perteikti stilių ir žanrų įvairovę. Soliniai koncertai teikia ypatingą pasitenkinimą, nes žinai, kad visi, atėję į tavo koncertą klausytojai, domisi tavo kūryba. Esame surengę daugiau kaip 300 solinių koncertų Lietuvoje, Europos valstybėse, JAV, Kanadoje, Australijoje, taip pat Azijoje. Lietuvos nepriklausomybės metais turėjome išimtinias keliones JAV, Kanadoje, Australijoje ir Lietuvoje su ansambliu „Girių aidas“, kuris atlieka partizanų ir patriotines dainas. Kelionės buvo ypač sėkmingos, aš patyriau didžiausią malonumą, žavėjau ansamblio dalyvių, kurie nėra profesionalai, optimizmu, gyvybingumu, — sakė M. Diamandidi. — Esu dėkinga išveiktos lietuvių publikai, kuri yra nuostabi. Visada jausčiau nepaprastą nuosirdumą. Ypač koncertuodama su „Girių aidu“ patyriau daug rimtos, sukauptos, dėmesingos publikos — iš širdies į širdį, su ašaromis akys. Tai labai jaudina, matai, kad tavo pastangos nenuveina veltui. Išveivai tave myli ir globoja tarp koncertų, skiria tau daug savo laiko, kas koncertinės kelionės metu labai svarbu.“

Bendraujant su docente Melita, krinta į akis atsidavimas tam, ką ji daro.

Melita Diamandidi Kuprienė

Nukelta į 3 psl.

Apolinaras P. Bagdonas

MALDA

Maldoj manoji širdis pasinėre,
Kai siela veržesi Tavięp,
Pamilusi amžiną Gerį,
Savuosių skausmus Tau išliek.

O Dieve, kurs visą pasaulį
Savąja meile gaviini
Ir net mažiausiam vabalėliui
Gyvybės džiaugsmą dalini.

Nuveski mus ramybės uostan
Per klystkelius, audras, kančias,
Lai tavosios rankos vis glosto
Nuvargusių mūsų pečius.

SUSIMASTYMAS

Tie žingsniai tolumoje aidės vis,
Gimtais laukais kai žengsi,
O motinos pasiilgęs žvilgsnis
Mums sutikimo džiaugsmą rengia.

Ar tu meni tą gimtą kiemą,
Smūtelį rymanti liūdnei,
Gimtų namų pilkute sieną,
Kurios šalia žali klevai.

Kaip gaila tų šiesių dienų
Vaikystės nuostabios manos,
Kur, būdavo, linksmi einu
Išgirst lakštingalų dainas.

Dar šiandien skamba širdyje
Tu vakarų liūdna daina,
Ir tiesias ilgesio gija,
Tokia gyva ir nesena...

KELIONĖ

I tolį veda kelias — ilgesys,
I tolį neša lektuvo sparnai.
O mėlynos erdvės sapnuoja tyliai.
Tik mano akys kažko ieško žemai.

Gal pilkojo kryžiaus tolioj pakeleį,
Gal melsvo upelio lankos žieduose,
Bet žvilgsnis nukrinta į Atlanto gelmes,
O širdį užpildo realybė vėsi.

Gegutė, kur tu? Ar kukuoji dar vis
Baltajam vyšnyne, kur gimtinė sena,
Kur obelys puošias baltu vualiu,
Kur džiaugsmingai prabego vaikystės diena.

Man dreba širdis nuostabiu laukimu,
Pajust tavo dvelksmą, gimtine mana,
Ir džiaugsmo bangom užliūliuoti save,
Tada gal nurims neramioji siela.

VIOLETA URMANA
PASAULINĖJE
MUZIKOJE

Violeta Urmana.

Kovo mėn. pradžioje Violeta Urmana dainavo Mahler kompoziciją, kuri buvo atlikta Vienos filharmoninio orkestro New Yorke, diriguojant Pierre Boulez. Kovo 29 d. New Yorko Metropolitan operos Richard Wagnerio operos Parsifalo pastatyme ji atliks pagrindinę Kundry rolę, o Parsifalo rolę atliks Placido Domingo, diriguojant James Levine. Visų spektaklių bilietai jau išparduoti. Vasaros metu ji vėl atliks Kundry rolę Richard Wagner Bayreuth festivalyje Vokietijoje.

Saulius Šimoliūnas

FILMAS APIE
V. ORVIDĄ

Kretingoje buvo pristatytas naujas Vytauto V. Landsbergio filmas apie garsiosios sodybos kūrėją Vilių Orvidą. „Vilau, sugrįžk“ — šiuos žodžius kažkieno ranka iškėlė ant Orvidų sodyboje išlikusio akmens. „Vilau, sugrįžk“ — šie žodžiai sušvis ir vėl pradings vienoje iš filmo „Vilius Orvidas“ akimirkų.

Naujajame V. V. Landsbergio filme netrūksta atsiminimų ir kalbėjimo apie V. Orvidą ir jo gyvenimą kaip apie kažką archyviško, jau atgulusio į jam skirtą vietą gyvenimo istorijos nišioje, įspūdiškai apie peržiūrėtą filmą dalijosi Lietuvos pranciškonų atstovas spaudai brolis Juozas Ruzgys. Tačiau nuolat vis pasirodantis gyvas herojus ir jo tariami žodžiai tarsi neigia istorikumo archyvą. J. Ruzgys manymu, negalime neatminti ir žodžių, kuriais V. Orvidas su tikdavo ne vieną smalsuolių grupę, užsukusią pašniukštinėti ir prašancią susitikti, ką nors papasakoti. Tada jis klausdavo „Ar aš eksponatas esu?“. Anot jo, net ir filme V. Orvidas yra žmogus, dar kartą liudijantis vieną svarbiausių savo tiesų, kad jam svarbiau yra žmogus, ir su kiekvienu žiūrovu besidalijantis savo gyvenimu, apimančiu visa aplinką.

Mišrus kamerinis choras „Muzika“.

„Muzika“ Lemonte

Kovo 10 d. vakarą įvykęs kamerinio choro „Muzika“ koncertas, nepaisant tą savaitgalį kitų renginių Čikagoje, sutraukė poros šimtų entuziastingos publikos. Apie atlikimo lygį choro, laimėjusio Pasaulio lietuvių chorų konkurse pirmąją vietą, yra kiek nepatogu kalbėti. Bet, kai Draugo reklaminę fotografiją matėme bent penkis vyrus, o koncerte pasirodė tik trys, įskaitant Vytautą Tamulį, šio choro vadovą, rimtą rūpestį man kėlė, ar bus įmanomas skambėjimo balansas. Ir maloniai nustebau, kaip dauguma dainų išsiliejo į didžiulę Lietuvos fondo salę tokiu švelniu, klasiškai išbaigtu skambėjimu. Sopranų balsai kiek dominavo, bet neuzgožė kitų balsų, o vienintelis tenoras taip atsakingai įtarpino savo partiją, jog net negalėjau pasakyti, kad ten jis tik vienas dainavo!

Vytautas Tamulis su dideliu tikrumu valdė savo vienatę. Klasišku sąskambiu galėjome pasidžiaugti, pradedant Maiorinio žodžiais dviem J. Naujailio dainomis — „Lietuva brangi“ ir „Už Raseinių ant Dubysos“, mūsų liaudies dainomis, harmonizuotomis Mikalojaus Konstantino Čiurlionio — „Anoj pusėj Nemuno“, St. Šimkaus „Saltyšius“, J. Švedo parašyta ir mūsų „liadiskai“ nusavinta daina — „Linėlį raunu ne viena“. Visose šiose puiki diktija ir

Kultūros ministerijos ir profesorius Vytautas Landsbergis paremtas filmas grąžina V. Orvidą Lietuvai bei jos žmonėms. (Elta)

žodžių interpretacija, muzikinės frazės pilnos šiltų niuansų ir skirtingų tempų. Dar prie išbaigto chorinio skambėjimo reikia būtinai priskirti St. Šimkaus stiliuotą išplėstą liaudies dainą — „Ozelis“, kuri tokiame kameriniam ansamblui labiau tiko, negu Pasaulio lietuvių dainų šventėje kelių tūkstančių, nors ir rinktinį chorų, ansamblui. Savo romantiškumu ir gerai intonuotomis chromatinėmis slinktimis pasizymėjusi A. Kačanausko Maiorinio žodžiams parašyta — „Vasaros naktys“ buvo tikra atgaila. Čia virš chorinio niūniavimo maloniai praskambėjo sopranų solo. Publika labai šiltai priėmė T. Leiburo „Vilniaus mozaiką“, kuriai eiles sudėjo net trys poetai — V. Kernagis, P. Širvytis ir D. Teišerskytė. Čia svajinga muzika skyrė kiekvienam žodžiui tinkamą dėmesį, kad atrodė — daina dainavosi pati, be ypatingų pastangų. Tai buvo vienintelė daina su pianino palyda, kai „Žemaičių plentą“ palydėjo keletas skudučių, o visas kitas choras dainavo „a cappella“.

Subtiliai skambėjo A. Bražinsko išplėta lietuvių liaudies daina „Leliūmai“, nors tenoro solo pasirinktas dainavimo stilius išsiskyrė iš likusio choro ne gerąja prasme.

Modernesnėmis harmonijomis slinktimis pasižymėjo J. Janonio žodžiams A. Klovos „Biržų krašto meilės dainos“ ir M. Martinaičio žodžiams A. Martinaičio „Žemaičių plentas“. Net visa virtinė paralelių disonansų pasipylė iš lietuvių tautosakos K. Brundzaitės pamotės dviejose mįslėse — „Šešelis“ bei „Debesis ir lietus“.

Kas matė M. Wilson miuziklą „The Musicman“, turbūt prisimename sceną traukinyje, kur choras imituoja važiuojančio traukinio garsus, girdimus sėdint vagone, kai jis rieda per bėgių sudūrimus. Choras nedainuoja, o tik ritmiškai kartoja juokingai skambančius, išgalvotus beprasmius žodžius, kiekvienai naujai grupei įstojant ant aukštesnio tono. Panašiai G. Gershwin operoje „Porgy and Bess“ muzika prisideda su ritminiais gatvės pardavėjų šūkavimais ir aiktelėjimais.

Panašumą turinčių sceninių efektų — pasivaikščiojimo, trepsėjimo, plojimo, barbenimų, recitatyvinio greitokalbčio, pasiliežuavimo, lojimo, kniaukimo ir visokio kudakavimo buvo daugelyje kitų dainų, kaip tai ypač apstu buvo N. Sinkevičiūtės kūrinijose „Naktis tvartelyje“. Kas mane ypač stebino, kad po visokio ritmo „triukšmo“ ir glissando (balsinio šliaužiojimo) kiekvienas balsas vėl sugrįžo į savo toną — į gražią keturbalsę intonaciją. Visi tokie efektai ir be apčiuopiamos muzikos dariniai jungiasi į muzikinę visumą, sudarydami kūriniai ritminius „šūlus“, ant kurių būna grindžiama tolimesnė veikalo melodinė ir harmoninė „statyba“. Koncerto pabaigoj dar viena neįprasta naujovė: visi choristai, sulipę į sceną, pagal A. Bražinsko skriptą įdomiai atkūrė pirties garsus, be jokios muzikos, tik ritmiškai šnypšdami, trindami vieni kitoms nugaras, vanodamiesi ir dar kai ką. Net ir niekam nenusirengus, kūrinys buvo pakankamai vaizdingas, įtikinantis ir sumaniai atliktas, todėl publikos palydėtas

nemeluotu šypsniu.

Antroje dalyje choras pasirodė, persirengęs iš koncertinės aprangos į gražius, bet vienodus melsvus tautinius rūbus, ir padainavo eilę sutartinčių, liaudies dainų liaudišku stiliumi, be chorinio šlifo. Beveik tuo pačiu stiliumi, tik rafinuotesnėmis harmonijomis, praskambėjo trys J. Tamulionio dainos — „Šarkela varnela“, „Didel galva“ ir „Buvo dūda Vilniui“ (trečioji dainuota 1998 m. Dainų šventėje Vilniuje). Paskutinė chorinė daina buvo A. Adomaičio harmonizuota gyvoji žemaičių „Pempel, pempel“.

Baigiamąjį žodį tarus PLC renginių vadovė Bronei Nainienė ir talkininkams apdovanojus atlikėjus gelėmis, choras busi padainavo Noviko estradinę dainą „Šokim ir dainuokim po du“. Atrodo, klausytojai buvo sužavėti aukštos klasės kamerinio choro koncertu, nors choras kiek ir atsi-prašė, kad, prieš parą atskridęs iš Lietuvos, buvo dar reikiamai nepailsėjęs. Nuovargis jautėsi ir ant paskutiniųjų aukštų gaidų, šiaip jau labai nostalgiskai atlikto J. Gudavičiaus dainoj „Kur giria žaliuoja“, kuri dėl savo dramatiškos pabaigos gal tinka geriau masiškam chorui.

Linkėtina, kad šis puikus choras, pasirodęs daugelyje Europos valstybių, net Japonijoje ir Pietų Afrikos respublikoje, galėtų mus ir vėl kada nors aplankyti.

Faustas Strolia

Ieško šaknų Graikijoje

Atkelta iš 2 psl.

Ji — atsidavusi žmona, mylinti mamą ir pasižventusi Muzikos akademijos pedagogė. Docentė M. Diamandidi didžiuliuoju tuo, kad Lietuvoje yra puikiai išvystyta daugiapakopė muzikinio lavinimo sistema, sukaupia didžiulę patirtį, yra daug gerų pedagogų ir daug puikių atlikėjų, nepaprastai turiningas mokymo procesas, aktyvus pačios akademijos koncertinis gyvenimas. Visą gyvenimą atidavusi klasikinei muzikai, šiek tiek su nerimu kalba apie besikeičiančią muzikos situaciją ir šiuolaikinį klausytoją, taip išreikšdama savo, kaip muzikos pedagogės, nuostatas: „Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, kartais publikai daromi reveransai, norint jai įsisteikti — kad būtų gražu, aišku. Klasikinės muzikos atlikėjams nėra lengva, todėl kad publika visko nori labai greitai — suvokti, išgirsti, negalvoti. Dėl to daromi mišrūs koncertai, kur daug efekto, spalvų, klasikinės muzikos metamorfozių. Man taip pat tai gražu, bet matau, kad publika aptingsta — jai nebereikia eiti į teatrą ir klausyti viso spektaklio. Galima paklausti keletą gabalelių, ir jau turi bendrą vaizdą. Lygiai taip, kaip perskaityti sutrumpintą romano variantą“.

M. Diamandidi džiaugiasi ir viso Lietuvos muzikinio gyvenimo atgimimu: „Lietuva gali didžiulius nepaprastus koncertus gausa, turiningu muzikiniu gyvenimu, aukšta muzikos kultūra. Tai pastebi ir išsviję lietuviai, kurie stengiasi į Lietuvą važiuoti koncertinio sezono metu. Dabar bereikia dėti pastangas tą puikią sistemą išlaikyti. Toks lavinimas ir užsienyje ne visur yra. Ten muzikos vaikus mokytį pradėdama daug vėliau, kada jau būna prarastas laikas. Pradėti

PLANISTĖS
A. DVARIONAITĖS
ATMINIMUI

Vilniuje rengiamas koncertų ciklas žymios pianistės, buvusios Lietuvos muzikos akademijos profesorės Aldonos Dvarionaitės atminimui.

Ciklas prasidėjo pianisto iš Lenkijos Emiliano Madey rečitaliu Lietuvos muzikos akademijos Didžiojoje saleje kovo 9 dieną. Kovo 11 dieną svečias iš Lenkijos A. Dvarionaitės atminimui parengtą programą atliko Čiurlionio namuose. Kovo 13 dieną baigiamajame ciklo koncerte Nacionalinės filharmonijos didžiojoje saleje dalyvavo Šv. Kristoforo kamerinis orkestras, E. Madey ir dainininkė Nomedė Kazlauskaitė.

Kovo 15 ir 16 dienomis E. Madey vadovavo jaunųjų pianistų meistriskumo kursams Vilniuje, B. Dvariono muzikos mokykloje.

Lietuvos muzikos akademijos profesorė A. Dvarionaitė, mirė pernai, lapkričio 5 dieną, Vilniuje, eidama 62-uosius metus. Augusi garsių muzikų — kompozitoriaus, dirigento ir pianisto Balio Dvariono ir pianistės Aldonos Smilgaitės Dvarionienės šeimoje, pati nuo vaikystės pasirinko muzikos kelią. Mokėsi Vilniuje, Maskvoje, kurį laiką gyveno Lenkijoje. Yra koncertavusi daugelyje garsių Europos salų, Jungtinės Amerikos Valstijose, vadovavo meistriskumo kursams, buvo tarptautinių konkursų vertinimo komisijos narė. (ELTA)

Sculptoriaus Viliaus Orvido muziejus. Kovo 7 d. Rašytojų klube Vilniuje režisierius Vytautas V. Landsbergis pristatė filmą „Vilius Orvidas“.

Kestučio Vanago (Elta) nuotrauka.

Audronė V. Škiudaitė

